

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός θρώνεται ήμα
δείξη πώς δε φοβάται την
αλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φε-
ρικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ' *

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΡΗΚΗ 6 ΤΟΥ ΑΙΩΝΑΡΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘΜ. 2

* ΑΡΙΘΜΟΣ 303

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ιστορικά γεγονόματα (συνέχεια).
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά. — Η Τζο-
κόντα.
ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ. Πολιτικές κουβέντες.
ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ. Φιλολογία και Ζωή (τέλος).
P. CHR. ASBJOERNSEN. Ο σύντροφος (Νορβηγικό
παράμυθι) (συνέχεια).
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Ένωση—Δύναμη.
ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ. Νέα Βιβλία.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Κωστής Παλαμάς, Άλκαϊος, Τώνης
Χρηστίδης.
ΠΑΡΑΪΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΧΩΡΙΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

«ΕΣΤΙΑ» 29 Ιουνίου 1908
σελ. 1, στήλ. 2—3.

«Βεβαίως ή εμάς αυτή θά επιβληθή
μίαν ημέραν και θά διαδεχθή τὸ ἔ-
τερον τῶν δύο μεγάλων κομμάτων,
τοῦτο ὅμως δὲν ἐλπίζω ἐγὼ νὰ συμ-
βῇ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου καὶ δὲν θά
θεώρουν ἀδικαιολογήτους τοὺς δι-
σταγμούς σας εἰς περικεῖρα ἐπιμο-
νῆν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, οὔτε θά
ἔβλεπον δυσχερῶς ἀπέφαιεν
πάντων ἡμῶν ὅπως ταχθῆτε εἰς
αἰνδιήποτε κόμμα ἵνα χρησιμοποιοῦ-
σητε ταχύτερον τὴν ἀξίαν σας».

«Ἐστὶ μίλησε ὁ κ. Δραγούμης στοὺς δικούς
του, στοὺς Ἰάπωνες δηλ., καθὼς μᾶς βε-
βαιώνει ὁ κ. Ρέπουλης σὺς βαρυσήμαντες πο-
λιτικές ἐπιστολές του πού δημοσίευσεν σὴν «Ἐ-
στία». Ἐγκαινιάζοντας σήμερον τὴν πολιτική
μου ἀρθρογραφία σὶν ἀγαπημένον μας «Νου-
μᾶ», τὸ βλέπω πὼς σιάθηκα πολὺ τυχερός,
ἀφοῦ τὰ λόγια τοῦ Ἑλληνα πολιτικοῦ, τὰ φω-
τεινά, τὰ ἴσια καὶ τὰ τίμια λόγια, μοῦ δύνουν
τὴ σημαία πὸν θάδελα ἀπὸ τίς στήλες αὐτῆς
νὰ σηκώσω—κόκκινη ἢ λευκή σημαία, ἀδιά-
φορο—γὰ τὴ μελλομένη πολιτική μας ἐπα-
νάσταση.

Ὁ κ. Δραγούμης, εἶπε στοὺς δικούς του,
δηλ. στοὺς τέσσαρες πέντε βουλευτάδες πὸν
τὸν ἀκολουθήσανε μέσα σὴ Βουλῆ:

— Δίγοι εἴμαστε μὰ μὴ σᾶς νοιάζει θά πο-
λόνουμε μὰ μέρα, θά ἐπιβληθῶμε σὴν κοινῇ
συνείδηση καὶ θάντικαταστήσουμε τὸ ἓνα ἀπὸ
τὰ δύο μεγάλα κόμματα πὸν ὑπάρχουνε σήμε-
ρα μέσα σὴ Βουλῆ. Θάχουμε μ' ἄλλα λόγια

σύμμαχό μας τὴν Ἀλήθεια, καὶ ὅποιος ἔχει τέ-
τιο δυνατό σύμμαχο πάντα νικά. Μὰ τὴ νίκη
δὲ θὰν τὴ χαροῦμε μεις, ἀφοῦ δὲ δουλεύουμε
γὰ τὸν ἑαυτό μας, γὰ νὰ γενοῦμε εἰμεις Ὑ-
πουργοί, μὰ γὰ τοὺς κατοπινούς μας, γὰ κεί-
νους πὸν θάρθουνε νὰ μᾶς διαδεχτοῦνε. Γι'
αὐτὸ δὲ θά κατηγορήσω κείνον πὸν δὲ θάχη
τὸ κουράγιο νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ οὔτε πάλι θά
δυσχερῆσθῶ ἂν ἰδῶ ὄλους ἐσᾶς νὰ πάτε με κα-
νένα ἄλλο δυνατό πολιτικὸ κόμμα γὰ νὰ χρη-
σιμοποιήσετε μὴ ὄρ' ἀρχύτερα τὴ μεγάλα σας
πολιτικὴ ἀξιοσύνη».

«Γὴν δροῦμεν» θάλεγαν οἱ ἀρχαῖοι καὶ
«βλέπουμε φῶς» λέμε μεις, διαβάζοντας αὐτὰ
πὸν εἶπε ὁ κ. Δραγούμης. Ναι, βλέπουμε φῶς,
κάτιο φῶς παρηγορητικὸ μέσα σὶν πηχτὸ πο-
λιτικὸ σκοτάδι μας, κάτιο φῶς πὸν μᾶς τάξει
τὴν ἀγῆ μιανῆς καινούριας πολιτικῆς ζωῆς,
ριζοθεμελιωμένης πάνω σὲ κλιροσυνείδητη ἐρ-
γασία, ξένη ἀπὸ κάθε κομματικὸ ὑπολογισμό,
ἀπὸ κάθε ποταπὴ φιλοδοξία, ἀπὸ κάθε τερ-
τίπι κοινοβουλευτικὸ.

Ἀδιάφορο ἂν ὁ κ. Γούναρης βιάστηκε
νὰ γίνῃ Ὑπουργός, καθὼς πολὺ σωστά πα-
ρατήρησε σὶν περασμένο του φύλλο ὁ «Νου-
μᾶς», καὶ ἂν ὁ κ. Πρωτοπαπαδάκης, βλέπον-
τας σὶν ξύπνια τοῦ Ὑπουργικῆ ὄνειρα, λη-
σμονήσῃ τὰ χρυσὰ αὐτὰ λόγια. Ἀδιάφορο, ἔα-
ναλέμε. Ἡ σημαία μένει καὶ ὁ κ. Δραγούμης
ἔχει χέρια δυνατὰ καὶ δὲ θά κουραστή κρα-
τώντας μὴ τέτια βαριά σημαία ἴσασιν πὸν νὰ
τελειώσῃ τὸ πολιτικὸ του σιάδιο. Καὶ ὅσο ἡ ση-
μαία αὐτὴ μὲ περηφάνεια κυματίζει σὶν ἀέ-
ρα, οἱ στρατιῶτες θάρθουνε νὰ παραταχτοῦν
κάτου ἀπ' αὐτὴν καὶ οἱ θῆρες τοῦ λιποιάχη
κ. Γούναρη καὶ τοῦ συντρόφου του κ. Πρωτο-
παπαδάκη δὲ θά μέινουνε γὰ πολὺν καιρὸ ἀ-
δειανές. Γιατὶ ἔχει ὁ τόπος μας ἀνθρώπους πὸν
διψάνε ἠθικὴ πολιτικὴ, καὶ ἔχει ἀνθρώπους
πὸν μπαίνοντας κάτου ἀπὸ μὴ τέτια λευκὴ
σημαία θά δημιουργήσουν, ὄχι πιά τὸ Ἰα-
πωνικόν, μὰ τὸ πρῶτο ΕΛΛΗΝΙΚΟ κόμ-
μα μέσα σὲ μὴ κολασμένη Βουλῆ, πὸν ἄδικα
τῶν ἀδικῶνε λέγεται σήμερον ΕΛΛΗΝΙΚΗ.

ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

ΑΠΟΚΡΙΣΗ ΣΕ ΡΩΜΙΟΠΟΥΛΑ

Στὴ Χ. Α. Σ.

Ἐσὺ, καλόγνωμη καρδίᾳ καὶ χάρη παιδικαία,
μὲ τὰ χλωρὰ τὴ γάντισες δικὰ σου γαστριὰ
εἰς Ρούμελις τὴ λῦρα τὴν παλημαρσία».

Δόξα εἶναι καὶ τάνθάκια σου σὰ δάφνινα κλαδιά.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΤΖΟΚΟΝΤΑ

Τραγωδία σὲ 4 πράξεις.

Συγγραφέας : Γ. Ντ' Ανοῦτσιο.

Μεταφραστής : Ν. Ποιοῦτης.

Τὸ πρῶτο ἔργο τῆς οὐρενῆς καλοκαιριάτικης
περιόδου, παίχτηκε τὴν περασμένη βδομάδα σὶν
«Θέατρο τῆς Κυβέλης». Ἡ «Τζοκόντα» τοῦ Ντ'
Ανοῦτσιο ἔχει καὶ αὐτὴ τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα
πὸν περικυκλώνουν τὴν τέχνη τοῦ σύγχρονου ποιητῆ
τῆς Ἰταλίας. Δίστημα βαθύ ξεχυμένο πλημμυριστό
σὲ ποιητικὸς λυρισμούς, δύναμη ἐκφραστικὴ κάθε
ψιλλῆς ψυχικῆς χρωματωσίᾳ, μεγαλοπρέπεια τοῦ
λόγου πὸν πολλές φορές ἀγγίζει τὸν ποιητικὸν ρητο-
ρισμό, καὶ μὴ κάποια αίσθηση τοῦ γύρω μας κό-
σμου ἀπὸ τὴ μεριά τῆς θλίψης καὶ τῆς ματαιότη-
τας μέσα σὴν ἡδονή.

Ὁ Λούκιος Σεττάλας πὸν εἶναι γεννημένος νὰ
φτιάχνῃ ἀγάλματα ὅπως ὁ ἴδιος λείει, λατρεύει τὴν
τέχνην του σὰ θρησκεία. Ὑστερα ἀπὸ μὴ ἀρρώστια
φαντάζεται πὼς ὁ τεχνίτης νεκρόθηκε μέσα του καὶ
ἀναθυμιάται τίς περασμένες του μέρες πὸν πρὶν ἀ-
γαπήσῃ καὶ κάμη δικὴ του τὴ Σουλβία Σεττάλα
μὲ τὰ ὄραϊα, τ' ἀγαλματένια, τὰ θεϊκὰ χέρια,—
καθισμένος σὶν ἀργαστῆρι του κάπου μακριά, ἔ-
παιρνε φλόγα καὶ δύναμη γὰ νὰ πλάθῃ τ' ἀγάλ-
ματὰ του ἀπὸ μὴ γυναίκα λησμονημένη τώρα, μὰ
πιστὴ σὶν ἔρωτά του. Τὴ Τζοκόντα. Καὶ ἰνῶ τῶρα
τὸν ἔχει τριγυρίσει ἡ ἀγάπη τῆς Σουλβίας Σεττά-
λα, μέσα του ξαναγεννιέται τὸ παλιὸ πάθος του
γὰ τὴν τέχνην του καὶ ἀποφασίζει νὰ ξαναγυρίσῃ ἐκεῖ
πέρα σὶν ἀργαστῆρι του, σὶν ἀγάλματά του, σὶν
ἔργο του τὸ περιφημότερον ἀπ' ὅλα σὴ «Σφιγγα»,
καὶ ἀκόμα σὴ Τζοκόντα πὸν ξέρει πὼς πάντα ἐκεῖ
τὸν περιμένει. Ἡ Σουλβία Σεττάλα πὸν μαθαίνει τὴν
παλιὰ ἀγάπην τοῦ ἀγαπημένου τῆς, καὶ νοιώθει τὸ
τέτοιον τῆς ξανάθισμα μέσα σὶν στήθια τοῦ Λού-
κιου Σεττάλα, αἰσθάνεται τὸ φόβο μήπως ἡ ἄλλη
κεῖνη τῆς τὸν τραβήξῃ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά τῆς, καὶ
ἀποφασίζει μὴ νύχτα βροχερὴ καὶ ἀνεμικὴ, νὰ πάῃ
μέσα σὶν ἀργαστῆρι τοῦ Λούκιου τὴν ὄρισμένη ὥρα
πὸν ξέρει πὼς ἡ Τζοκόντα πιστὴ αἰώνια, ἀποτραβί-
ται ἐκεῖ γὰ νὰ τὸν περιμένῃ. Φοβερὴ παρασταίνε-
ται ἡ ἀντάμωσις τῶν δύο γυναικῶν. Ἡ μὴ πὸν
στάλαξε τὸν ἔρωτα σὴν ψυχὴ τοῦ Λούκιου Σεττά-
λα, καὶ ἡ ἄλλη πὸν τοῦ δυνάμωσε τὴν τέχνην, στέ-
κονται τώρα ἰνάντια, ἔτοιμες νὰ πολεμήσουν. Ἡ

πίστη της Τζοκόντας ή πλήρεια και ή απέραντη φρενιάζει τη Συλβία, που μεταχειρίζεται όλα τα μέσα και το ψέμμα ακόμα για να νικήση και την ταπεινώση. Η Τζοκόντα τη στιγμή που άκουσε από τη Συλβία πως ο Λούκιος Σεττάλας την ξέχασε πια για πάντα, διαλογίζεται να καταστρέψη το περίφημο έργο του τη «Σφίγγα», που αυτή του το εμπνευσε. Ορμάει μέσα στο άργαστήρι που βρέθηκε το άγαλμα, μα ή Συλβία τρέχει να το γλυτώση από την καταστροφή. Το άγαλμα στής Τζοκόντας την όρμη πέφτει από το βάθρο του και κατασυντρίβει τα χέρια, τα ώραιο, τ' αγαλματένια, τα θετικά χέρια της Συλβίας. Έκείνη τη στιγμή φτάνει στο άργαστήρι ο Λούκιος Σεττάλας..... Η Συλβία τώρα χωρίς χέρια, — της τα έκοψαν και τα δύο — δεν μπορεί πια να πιάνη τα λουλούδια της, ν' άγγιξη τη μικρή της Μπεάτα, λες κ' έχασε την έκφρασή της, την ύπαρξή της, την ψυχή της. Κι όταν τη ρωτάει ή μικρή ψαρπούλα, ή Σειρηνπούλα, με έκπληξη για τα χέρια της, αυτή άπαντάει με ήρεμία. «Τα χέρια στην άγάπη μου». Ο Λούκιος Σεττάλας στο μεταξύ ξαναβρήκε τη δύναμη και τη φλόγα της τέχνης του, και τώρα πλάθει μια κινούρια «Σφίγγα», όμως χωρίς χέρια πια.

Περισσότερο ποίημα παρά δράμα το έργο αυτό του Ντ' Αβούντσιο. Και όμως σε πολλές μεριές έχει δλη τη δύναμη μιας τραγωδίας αρχαίας, και ή στερνή στιγμή της τρίτης πράξης, σκορπάει ένα άψηλό αίστημα τραγικής φρίκης. Νοιώθει κανείς και πριν το μάθη ακόμα, πως στο άφαντο μέρος του άργαστηριού, κάποια μεγάλη συφορά ξετελειώνεται κείνη τη στιγμή — το σύντριμα τώ χεριών της Συλβίας.

Η γαλήνη της τέταρτης πράξης, με τη γενναιοψυχία της Συλβίας, μετά στη δυστυχία της, με τα γλυκά τραγούδια της Σειρηνούλας, με τις άθωες κουβέντες της Μπεάτας, κλει μέσα αρκετά δραματικά στοιχεία, εσώτερα βέβαια κι άσυνήθιστα για το θέατρο των μεγάλων φωνών, του αίματος, και της χοντρής δράσης.

Στην πατρίδα του το έργο όταν παίχτηκε και τυπώθηκε, σήκωσε εναντιότητες διάφορων κριτικών. Θά είτανε χαμένος κόπος ν' αναφέρουμε όλα τα καθήκαστα της κριτικής εκείνης, με τα διαφεντέματα και τις κατηγορίες. Έχουμε τα δικά μας έργα, που θα μας άπασχολήσουν σε λίγο, και νομίζουμε πως

έκεί πρέπει ο σημερινός κριτικός να προσέχη. Τα ξένα έργα της τέτοιας φιλολογικής αξίας, πρέπει να παίζονται από τα θέατρα μας, όχι μόνο γιατί λείπει από μας μια αξια λόγου θεατρική φιλολογία, μα για να διδάσκουν και συνείθιζον το κοινό μας, στην άληθινή και βαθιά αίσθηση της τρανής Τέχνης. Ό,τι κι αν είναι, πάντα ξένα για μας είναι και ποτές δε θα μπορέση δικός μας κριτικός να χύση πλήριο κριτικό φως πάνω τους.

Η κ. Κυβίλη Άδριανού στο ρόλο της Συλβίας Σεττάλα φιλοτιμήθηκε να φανη μελετημένη, αντίθετα προς την άμέλεια που τώρα τελευταία άρχισε να δείχνη. Μερικώς φωνές της τρίτης πράξης δικαιολογημένες από το έργο, δεν κατώρωσε να τις χρωματίση όσο έπρεπε τεχνικά. Ίσως δέν τη βοηθή σε τούτο κι ο λάρυγγας της. Σ' άλλες πάλε σκηνές στάθηκε πολύ άτυχη, ίσως και να τις παρεξήγησε. Στο τέλος της τρίτης πράξης έδειξε και δύναμη και κάμποση τέχνης.

Ο κ. Ν. Παπαγεωργίου είχε να παίξη αισθαντικά και άληθινά, από την παλιά εποχή της Νέας Σληνης από τότε που φάνηκε στο ρόλο του Στόκμαν στον «Οχτρό του Λαού» του Ίψεν. Στο έργο του Ντ' Αβούντσιο τώρα ως Λούκιος Σεττάλας, έδειξε πως μπορεί να βρη το δρόμο για να ξαναγυρίση στην τέχνη.

Η μετάφραση του κ. Ποριώτη, στη δημοτική μας. Με δύναμη, με χάρη, με έκφραστικότητα. Δουλειά καλοσυνείδητη και μελετημένη. Έδειξε πάλι ή εθνική μας, τον πλούτο της, την βεργολιγυσία της, την όμορφία της την άμετρη. Κάτι άσήμαντες άκανονισίες, χάλασαν το σύνολο μια δυό φορές. Ομως του κ. Ποριώτη του άζίζει το στεφάνι της παλληκαριάς. Έδειξε σε δλη τη γραμμή το θάρρος, που μόνο οι άνθρωποι της πίστης και της δύναμης μπορούν περήφανα να φανερώσουν.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Η ΛΑΓΓΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

είναι ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ για το λαό και δέχεται καταθέσεις από μια δραχμή κι άπάνω. Σου πλερώνει τόκο 4 1/2 % και σου δίνει πίσω τα χρήματά σου όποτε θελήσεις είτε όλα είτε μέρος απ' αυτά.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ*

Ο κ. Καρκαβίτσας διηγηματογράφος έκδηλωμένος πολύ εύρύτερα, μιας σχολής ρεαλιστικής χωρίς εκζήτηση, σε μια γλώσσα θησαυριστική από λέξεις και φράσεις που άμορφαίνουν όλο το έργο του, με πολλή, πολλές φορές, δύναμη ψυχολογίας και παρατηρητικότητας, εκλείπει στο έργο του άληθινή έλληνική ζωή από χωριά σε πολιτεία κι από βουνό σε θάλασσα, με ήρωες παρμένους άπειτείας απ' τη ζωή, ζωηρούς που ή ζωηράδα τους, αυτή τους κάνει όμως κάποτε να γδύνονται το νόημα της Τέχνης, που ο συγγραφέας δε μόδεσε ίσως να την ξεδιακρίνη και να την ξεχωρίση από τη ζωή ή από μια γυναικα Ρουμελιώτισσα. Άκόμα και σ' αυτόν όπως και στον ίδιο τον Παπαδιαμάντη είναι συγχισμένα συχνά τα όρια του ήθογραφώματος και διηγήματος. Με τούτο δέν έννοούμε καθόλου να ύποβιδάσουμε ένα έργο που του πρέπει όλος ο σεβασμός κι ή ξεχωριστή έχτίμηση και δε θα μας έμποδιση μιάν άλλη φορά να ξαναμιλήσουμε για αυτό πλατύτερα.

Για τον Παπαδιαμάντη μπορώ να επαναλάβω μερικά από ότα είπα για τον ποιητή Άντρία Καλβο. Σε γλώσσα προσωπική όπως εκείνου είναι γραμμένα τα διηγήματά του και κλείνουν βαθύ θρησκευτικό άίσθημα βυζαντινό και ειδωλωλατρικό σ' ένα ύφος άληθινά πολλές φορές κλασσικό. Χωριστοπούλες σε Ναϊάδες και τσοπανόπουλα σαν ώραιο Σάτυροι μέσα σ' ένα περιβάλλον φωτεινό, ζάστερο, γαλινό σαν τον ούρανο μας και τη θάλασσά μας, κινούνται και ζούν σε όλο το μαγευτικό και άφθοβο έργο του που παραμένει ακόμα σκόρπιο σε διάφορα φύλλα και περιοδικά, χάρη στην χοντρή άδιαφορία των κυβερνήτων. — Όταν πρωτοήρθα στο Παρίσι και είδα τα έργα του Puvis de Chavanne δέν ξέρω γιατί θυμήθηκα κάποια διηγήματα του Παπαδιαμάντη: το έργο του γάλλου ζωγράφου και του έλληνα διηγηματογράφου μπορεί να μη μοιάζουν δλότελα, μα το διήγημα του Παπαδιαμάντη έχει ένα όνειρου χρώμα και μια θρησκευτική αντίληψη της ζωής. Το φεγγάρι και ή ήλιος και τ' άστρα φωτίζουν και στα δυό έργα των διδασκάλων αυτών σε θεών άχτίδες και βλέμματα.

Προτού τελειώσω για το διήγημα δέν ξεχνώ να σημειώσω το μυθιστόρημα του Καλλιγξ άθανο Βλέ-

* Κοίταξε φύλλα 301 και 302.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ*

Ο Κοραής και τα «Προλεγόμενα».

Κατά τα τέλη της φιλολογικής εκείνης μελέτης άπαντούμε μερικά λόγια και για το ζήτημα που φέρανε στο νοῦ και στη φαντασία των προπατέρων μας τα κηρύγματα της Γαλλικής Έπανάστασης, όπως τα μετάδωσε στην Ελλάδα ο μεγάλος και γνήσιος πατριώτης ο Κοραής. Δέν είναι άνάγκη να ξαναγγιζούμε εδώ πέρα το ζήτημα της σπουδαιάς εκείνης έπικροής. Τη ζητιάσαμε άλλου και την κατατάξαμε πρώτη μέσα σ' άληθινά βοηθήματα που μας έφερε την εποχή εκείνη ή Πρόνοια.

*) Η άρχή του στον αριθ. 281.

Δε συνεδέσαμε όμως τότες την έπικροή αυτή με τονομα του μεγάλου Χιώτη σοφού, μια και σκοπεύαμε να του αφιερώσουμε εδώ μερικά σημειώματα. Μέσα στις απέραντες κριτικές εργασίες του, έβρισκε πάντα καιρό να μελετάη, να ξεδιαλύνη και να ξαναχύνη σε ρωμαίτη μορφή κάθε πολιτική και κάθε πολιτιστική ιδέα που έβγαζε ή μεγάλη ή βράση της Γαλλικής άναστάτωσης, και να την καταχωρή ή είδος «Προλεγόμενα» στα κλασσικά έργα που έκρινε και διόρθωνε. Όλα γραμμένα με νοῦ πραχτικό, κι όσο γίνεται ταιριαστά με τη δική μας κατάσταση. Διαβάστηκαν τα «Προλεγόμενα» απ' όλους που άνοίγανε τότες βιβλίο. Στάθηκε άληθινός Νέστωρας του Γένους ο Κοραής τους καιρούς εκείνους. Τόν άκουγαν ως κ' οι άρχλινώτοι οί Κλέφτες, που λάβαιναν κ' εκείνοι τα συμβουλευτικά γράμματά του, τάτέλειωτα και τα πολύτιμα, καθώς είτανε τα «Προλεγόμενα», με την άπλή, αν όχι και καλλιτεχνική τους γλώσσα.

Αυτό, κατά την ταπεινή μας γνώμη, είτανε το μεγάλο έργο του Κοραή. Ο δύστυχος όμως, ως άφήσουμε που κάθε λίγο αναγκαζότανε ναφίνη τις καθυπό μελέτες του και να γεμίξη άμέτρητα φύλλα για να συσταίνη όμνόνια και συνέργεια στους

πολεμικούς άρχηγούς, έβλεπε και την έλλξη, την πιο λυσσαμένη μάχητα του καιρού του μεταξύ δημοτικιστών και κλασσικών. Καιρός της πια να σταματήση κι αυτή, συλλογίστηκε. Γύρευε από φυσικό του ο Κοραής όμνόνια και προκοπή σε όλα. Στοιχάστηκε λοιπόν πως, καθώς στις άλλες διαφορές δυό και μόνοι τρόποι ύπαρχουν, ή πόλεμος ή συμβιβασμός, έτσι δίχως άλλο και στα γλωσσικά ζήτήματα. Και συμβούλεψε το συμβιβασμό. Δέν είτανε τότες ακόμα ή γλωσσολογική έπιστήμη αρκετά προχωρημένη για να το γνωρίξη πως συμβιβασμός στους βαθμούς κι άκατανίκητους νόμους της δε χωρεί. Τόν άκούσανε και συμβιβαστήκανε. Γλύτωσε ή όμνόνια, είναι άλήθεια. Χαντακώθηκε όμως ή εθνική προκοπή, ίσα ίσα εκείνη που είτανε τότες της ζωής του.

Κρίμας που δέν τους άφηκε τους δασκάλους να ξεφωνίζουν. Θά νικούσε πολύ πιο γληγορώτερα ή άλήθεια, θάσπαζότανε το έθος πραχτικώτερα παιδευτικά συστήματα, θάβρισκε καιρό και δύναμη να προετοιμαστή για τους μεγαλύτερους αγώνες: που διαδεχτήκανε τόν Ίερό τόν Άγώνα, τέλος θα τόν είχαμε τόν ίδιο τόν Κοραή πρώτον άρχηγό της σωστής μερίδας, έπειδή ο καθάριος κι ο πραχτικός του

κα» και τα λίγα διηγήματα του Βιζυηνού. Καθώς κι από νεώτερα τα διηγήματα του κ. Κ. Θεοτόκη, Ζ. Παπαντωνίου και Σπήλιου Πασαγιάννη για τους όποιους θα μιλήσουμε λίγο κι άλλου.

*

Τώρα θα σταματήσουμε για λίγο στη μεταφραστική δουλειά που έγινε στην τόπο μας και που μας έδωσε στη γλώσσα μας έργα που μπορούν να καθοδηγήσουν μια νέα φιλολογία σαν τη δική μας και να τη μολιάσουν με τις μεγάλες φλέβες και να την εμποδίσουν από πρόδηλα αφηνιάσματα και περιπλανήσεις που έπονται σ' ένα άρχινισμα. Τέτοιο έργο είναι η 'Οδύσεια του Όμηρου, μεταφρασμένη χιλιουσεινείδεια από τον Πολυλά, είναι ο 'Αμλιέτος και η Τρικυμία του Σαίξπηρ μεταφρασμένα από τον ίδιο, είναι η Κόλαση του Δάντη και οι Τάφοι του Φώσκολου, μεταφρασμένα απ' τον Καλοσγούρο, είναι ο πρώτος Φάουστ του Γκαίτε μεταφρασμένος απ' το Βασιλικό κι ο δεύτερος απ' το Γρυπάρη, είναι ο 'Αγαμέμνωνας του Αίσχύλου μεταφρασμένος επίσης απ' το Γρυπάρη, το Κράτος του Ζήφου του Πόλοστη μεταφρασμένο απ' τον Κωνσταντινίδη και πολλά λυρικά κομμάτια αρχαίων με ξεχωριστή δύναμη αποδοσμένα στη γλώσσα μας από το Σίμο Μενάρδο, και είναι τα Γεωργικά του Βιργιλίου μεταφρασμένα θαυμαστά κι υπέρκαλα από τον κ. Θεοτόκη. Ίσως ξεχνώ αυτή τη στιγμή κάποιους άλλους που εργάστηκαν γι' αυτή τη δουλειά όπως το Γλαύκο Πόντιο και τον 'Αργύρη 'Εφταλιώτη που χάρισε της γλώσσας μας κάποια ποιήματα του Σίλλεϋ, και για του οποίου δε μιλήσα ούτε τη δημιουργική δουλειά τίποτε ούτε και για την πολύτιμη ιστορική του, μα όταν θέλει κανείς να θυμηθῆ κατ'επί τοπική είναι που το ξεχνάει.

Όσοσο ως έρθουμε στη μετάφραση της 'Ιλιάδας από τον κ. Πάλλη που της δίνω μεγαλύτερη σημασία, πρώτο γιατί η δουλειά ήταν δύσκολη, δεύτερο γιατί το έργο αυτό το πολεμικό έχει τη σημασία πως στην 'Αρχαιότητα έσμιξε τις ελληνικές χώρες εθνολογικά κι έχει σημασία για μας που είμαστε παιδιά χτεσινών πατέρων που πολέμησαν με τον ίδιο τρόπο τα Σούλτα κι στα Μεσολόγγια και στις Τριπολιτσές και τρίτο γιατί μεταφράστηκε με σοφία, όπως το έργο αλλά και περισσότερο ή περισσότερο το απαιτούσε. Και θα διακρίνη κανείς μέσα σ' αυτή τη μετάφραση, στον 'Οδύσεια έναν Κο

λοκοτρώνη και στον 'Αχιλλέϊ έναν Μπότσαρη κι ένα κόμα σε Θεούς 'Ολύμπων, 'Αγιο Γεώργγηδες καβαλάρηδες και Παναγιές γλυκίες. Είναι κρίμα, χίλιες φορές κρίμα, που το έθνος βρίσκεται μακριά ακόμα από το να έχτιμήση το έργο αυτό να το επιβάλλη στα σχολεία, για ν' αποστηθίσουν τα ελληνόπουλα λεβέντικες σελίδες και να τους ξυπνούν τα ένστιχτα τα πολεμικά και τους πόθους για ήρωισμούς: σήμερα που η περίσταση το καλεί περισσότερο απ' ό,τι θα το καλέση αύριο που θα είναι πολύ άργα, σήμερα που ο ρωμιάς πρέπει να εμπνεαστῆ, να μεθύση από ίδανικά πολέμων κι από παιδί να μορφώση ένα χαρραχτήρα περισσότερο άντρίκιο και παληκαρίσο για να μην τρέμη την αλήθεια και να συχαίνεται την ψευτιά και να μην έχη διαφορούμενες και δειλές γνώμες στο κεφάλι του. Είναι πολύ κρίμα μια που αποχτήσαμε ένα τέτοιο έργο με τον τίμιο ιδρώτα ενός ελληνικού ποιητή να το περιφρονήμε κι να τρέμουμε να το ξεφυλλίσουμε, αφού ζοποιές δε θα μπορούμε με τα μωροσυστήματα τα διδαχτικά μας να κατορθώσουμε μονάχ' ένα ψήφιο του έπους αυτού να διαβάσουμε και να αισθανθούμε, σι καιρό που όλα τα έθνη μπορούνε και τον διαβάζουν και τον χαίρονται σε καλές μεταφράσεις. Ο Πάλλης άλλαξε πολλά απ' τα ονόματα των ήρώων της εποποιίας σύμφωνα με την Παράδοση και δεν ξέρω αν είχε δικό να το κάνει αυτό για όλα, μα για τα περισσότερα είχε δικό γιατί πάσκισε να χαρίση ένα έργο στο λαό και να τον ευκολύνη όσο μπορεί να το άγαπήση και να το δεχτῆ σά δικό του κι εθνικό του βιβλίο, όπως εθνικό βιβλίο τους το είχαν και οι αρχαίοι Έλληνες κι εθνικό βιβλίο είχαν οι κρητικοί κι οι πατέρες μας τον 'Ερωτόκριτο που είναι κρίμα και γι' αυτόν που έπαψαν να τον διαβάζουν.

*

Μια νέα ζωή στη φιλολογία μας ξεχύθηκε εδώ και λίγα χρόνια κι ιδίως τώρα τελευταία με το «Νουμά» εφημερίδα εβδομαδιαίτη, φιλολογική, πολιτική και κοινωνιολογική. Και πρώτα θα μιλήσω δυό λόγια για το διευθυντή του τον κ. Ταγκόπουλο. Ο κ. Ταγκόπουλος είναι ένα παράδειγμα των δσων είπα παραπάνω, πως εκείνος που παρακολουθεί τη φιλολογία του τόπου του στην αληθινότερη έκδήλωσή της, δεν μπορεί παρά να επιδραστή απ' αυτή και να ξυπνήση μέσα του ο πόθος ο τρανός να εργαστῆ μ' αφοσίωση για το γενικώτερο καλό.

Μας πή δσα η ο ίδιος γνώριζε η από το Φωριέλ έμαθε, με συμφωνία όμως πάντα να τον σταματούμε αν το φέρη η ανάγκη να τα βλέπουμε με δικά μας μάτια.

Μα δε θα τον σταματήσουμε και πολύ συχνά. Τυχαίνει σ' αυτό τάντικείμενο να συμφωνήμε όλοι, κανένας δηλαδή να μην τον άρμηνεύη τον Κλεφτισμό διαφορετικά απ' ό,τι του άξιζει και του πρέπει. Περίεργο φαινόμενο αυτό, κι ανάλογο με την κλεφτογλωσσική την ειδωλολατρεία που αναφέραμε παραπάνω (2). Όπως δηλαδή, άμα άκούσαμε Κλέφτικο στιχο οι λάτρηδες του Κλασικισμού πετιένται ως τον τρίτο ουρανό, και λόγια δε βρίσκουνε να περιγράψουνε το θαμασμό τους, μάλιστα που βρίσκουνε και το λεχτικό συγγενικό με τάρχαϊα, έπειτα πάλι την άφινουνε την παρθέν' τέχνη και γλώσσα του βουνού και γυρίζουνε στάρχαϊκά λεξικά τους, έτσι και στ' άλλα συστατικά της ζωής εκείνης. Άμα τους φέρησ άνάμεσα σε Κλέφτικα ήθη και έργα, συνειπαίρονται και ξεχνούνε μια στιγμή πως ο Κλέφτης μήτε γράμματα γνώριζε, μήτε Βουλγάριδες και Θεοτόκηδες άκουσε, μήτε περίμενε να βγάλη

Του κ. Ταγκόπουλου και σά δημοσιογράφος που έταν στην «'Εστία» θυμάμαι τα χρονογραφήματά του που έτανε γιομάτα θάρρος και πολεμική για κάθε άνάποδο και κακό που γίνονταν στην πολιτική στη ζωή και στην κοινωνία. Θυμάμαι ακόμα πως και της φιλολογίας πάντα ζωή της έχιχνε σημειώνοντας την έκδοση κάθε βιβλίου, κάθε παλιού και νέου συγγραφία που φανερωνόταν. Ο κ. Ταγκόπουλος δε συναναστρεφόταν τότε παρά ποιητές σαν τον Παλαμα ή τον Καμπύση και είταν επόμενο πως η επίδρασή τους η μεγάλη του ξύπνησε τη ζωή που ξέσπασε δραμητικιά.

Το να στηριχτῆ ο «Νουμάς» και να δεχτῆ στις σελίδες του χωρίς εξαίρεση, χωρίς στρατηγικές και χωρίς ύπολογισμούς όλους όσοι είχαν να πούνε μια γνώμη για τα εθνικά ζητήματα τα πιο ουσιαστικά, στην αρχή δειλά κι άρια και λίγο συγχισμένα, μα κατόπι με την τάξη και τη διοργάνωση που κανείς δεν περίμενε, σ' εποχή που ο καθένας πίστευε τα άναθήματα και τις κατάρτες των Μιστριώτηδων και των αντιπροσώπων των Πατρίων, είταν το μεγαλύτερο κατόρθωμ' που έχουν να δείξουν τα νεοελληνικά γράμματα κι αυτό το όφειλουμε στον κ. Ταγκόπουλο. Τα έθρα του κ. Ταγκόπουλου που δημοσιεύει ταχτικά στο «Νουμά» δεν είναι καλλιλογικά, ούτε κομψά, ούτε της Τέχνης την επιτηδέψη έχουν κι ούτε τις λέξεις τις συνθηματικές των όρων που καθίερωσε σωρεία βιβλίων, μα έχουν την κραυγή τη θαρρακλία κι άστειρευτή για την άρνηση της ζωής μας που την κρατούν στα χέρια τους οι πολιτικοί μας κι οι κυβερνήτες μας κι έχουν το σάλπισμα των έγερτηρίων που φέρνουν οι λιγοστοί κι οι μετρημένοι. Τα ίδια και στα δρχματά του που στο τελευταίο του «'Αλυσίδες» εμπνεσμένο απ' τα πολιτικά σαλόνια μας όπου ύφαινεται πάντα η άξιοδάκρυτη κωμωδία σε βάρος του ελληνικού λαού κι όπου καταπατούνται συνειδήσεις και πνίγονται κοινά συμφέροντα για την άτιμη φιλαρχία και την έκμετάληψή της. Τα ίδια και στις διάλεξές του μια από τις όποιες έδόθησε στον έργατικό σύλλογο των Πατρών, κρύβουν πλημμύρα ζωής κι είμαι σύμφωνα με τον κ. Βασιλικό που βρίσκει άναλογίες κάποιες ενός τέτοιου έργου με το έργο του Λέσιγκ. Ο κ. Ταγκόπουλος είπε κάποτε πως την τέχνη τη θυσιάζει συχνά στην αλήθεια, μα η αλήθεια συχνά τραγουδάει έπειτα όχι τέχνη, αλλά τέχνες και δεν ξέρουμε αν ο συγγραφέας στο μέλλον μπορέση να σμίξη τις δυό Θεές σ'

νους τάννοιως όλα αυτά που προκναφέρουμε, καθώς θεοφάνερα μας το δείχνουνε τα λόγια του στους Σμυρνιούς, όταν τους καθοδήγευε να διδάσκουνε τα παιδιά τους στα σχολεία την κοινή τη γλώσσα, με λέξεις όχι διαφορετικές απ' εκείνες που άκούνε από τους γονιούς τους, «όπως κάμνονε όλα τα φωτισμένα τα έθνη» (1).

§ 16

'Αρματωλοί και Κλέφτες.

Κάμνοντας το όσο μακρινό, τόσο και βιαστικό μας ταξίδι, άνεβάναμε κάπου κάπου στα ίερά τα Κλεφτολημέρια, να νοιώσουμε το μπρούσιό τους τα γέρι, να όροσολουστούμε στην πηγή της νέας 'Ελληνικής ζωής, και να κατεβαζόμε στους άπελπισμένους θάρρος και δύναμη, στους κακοδηγημένους αλήθεια και φως. Δεν έτυχε όμως άφορμή να σταθούμε και να καλοξετάσουμε τα Κλέφτικα τα ιστορικά και τα ήθη, ώστε με χαρά μας ξαναβανίζουμε τώρα μαζί με τον όδηγό μας. Τον άφινουμε να

δύναμη η ήρωισμό από πάπυρους, παρά την έβγαζε από το γνήσιο αίμα του κι από τάρμολυτό του τάργερ, ξεχνούνε πως ο Κλεφτισμός είναι ο μεγαλύτερος αντίπαλος όχι μονάχ' της Τουρκικής της σκλαβίας μα και της δασκαλικής, κι άνεβαίνουνε με τη φαντασία τους τα βουνά, καθίζουνε μαζί με τους 'Αρματωλούς και τους Κλέφτες, ξεφκνώνουνε, τραγουδάνε, παίζουνε πήδημα η λιθάρι, βγαίνουνε στο καρπούλι, τρυπώνουνε πίσω από τα ταμπούρια, σκορπούνε βόλια σε τούρκικα άσκήρια, τέλος πίνονται κιόλας η σφάζονται η κερματίζονται η και ψήνονται ζωντανόι. Έπειτα πάλι κατεβαίνουνε και διδάσκουνε την ιστορία με τρόπο που να φανῆ πως ο 'Ελληνισμός δε μας ξαναήρθε από το φυσικό ξετύλιγμα της φυλής, από τα ίδια δηλαδή σωτηρικά αίτια που μας τον έφεραν άλλότες, παρ' από την παράδοση του σχολείου, ο ά είδος έξωτερικό ξαναγεννημό. από κάποιο μυστηριώδικο άγέρι που φύσηξε από μακριά και μας άλλαξε, κι από άνάξιους μας έκαμε έξιους άπόγονους του Λεωνίδα και των άλλων παλαιϊκών ήρώων.

Άς τους άφήσουμε όμως τους λόγους που μας κάνονε και συμφωνήμε αυτή τη φορά με τους δασκαλικούς, κι άς άνέβουμε τα βουνά μαζί τους, δι-

1) Κοιτ. «Νουμά», 4 'Απρίλη, 1904.

2) Μέρος Δ'. § 10.

κανένας τόν πατριωτισμό του ήθροφρουρού Μιστριώ-
τη. Στόν πρώτο τόμο τής Γραμματολογίας του σελ.
745 σημείωση 3), κατόπι από κάτι άλλα, γράφει
και τούτα εδώ: «Πλήρη έκδοσιον του Ρωμανού άνι-
λαθεν δ Κrumbacher, δους προσφέρει βα-
ρυτίμους εργασίας τή ιστορία και τή φιλολογία του
'Ελληνικού έθνους». Αφίνω όλα τ' άλλα που έχει
παρκαπάνω και σ' όλο τó μέρος τής Βυζαντινής φιλο-
λογίας για τόν Κρουμπάχερ, που όλα ξέρι και λέει,
από κείνον τά παίρνει και τά γράφει με έκτίμηση
πάντα και αναγνώριση του φιλελληνισμού του.

Ο φίλος σου
ΠΕΡΟΝΟΣΠΟΡΟΣ

Σημ. του «Νουμά». Ούτε τά παιδέ-
ματα του Μιστριώτη ούτε οι βρισιές του έχουν
καμιά σημασία όταν πρόκειται για σοφά επι-
στήμονα και ΑΔΗΘΙΝΟ φιλέλληνα σαν τόν
Κρουμπάχερ. Σημασία έχει μοναχά τούτο: "Οτι
δηλ. μιá Σύγκλητο, που δέν αποτελείται όλο
από ξαναμαρωμένους δημοκόπους, άφισε να
τραβηχτεί από τις Μιστριώτικες φλυαρίες και
να βρούσι έτσι με τή φέρσιμό της, όχι τόν Κρουμ-
πάχερ, μα άλάκαιο τó 'Ελληνικό Έθνος. Στ
κάθε άλλο ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟ έθνος ó Μι-
στριώτης, ύστερ' από τις άνοησίες που ξεσιό-
μισε κατά του Κρουμπάχερ, δά οδηγώτανε με
δλη τήν προεπούμενη τιμή ίσια στο Φρενοκο-
μείο, εδώ τόν κρατούνε ακόμα καθηγητή, μπο-
ρεί μάλιστα μεθαύριο να του δώσουνε και τó
Μεγαλόδαιμονο. Οι 'Αβδηρϊτες δέ δά φερνόν-
τουσαν άλλιούτικα.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ. Πλουτάρχου «Περί παι-
δων Άγωγής». Τό βιβλιαράκι αυτό πρέπει να μπει
σ' όλα τά Ρωμαϊκά στίτια και σ' όλα τά Ρωμαϊ-
κα σχολιά για να μορφώσει Ρωμιόπουλα. Ο
Πλουτάρχου ζωντανεμένος από τó Σταύρο γίνεται ó
καλύτερος δάσκαλος κι ó καλύτερος παιδαγωγός.
Και για τέτιο σάς τονέ συσταίνουμε. Ο Πρόλογος
του μεταφραστή και τó αφιέρωμά του, έτσι μάλι-
στα πού αρχινάει με τó «Παιδιά μου, παιδάκια
μου!» σου φέρνουνε δάκρια στα μάτια, γιατί είναι
άληθινά ποιήματα και τά δυό. Να πούμε όμως και
κάτι του φίλου μας. Η γλώσσα του καλή είναι, ζων

Απόστολους πολέμου κι όχι ειρήνης, και μάλιστα
τέτοιος άνωφέλευτης κι άκαρπης ειρήνης (1) και
δέ γλυτώνανε μήτε οι Παπάδες από τού Κλέφτη
τά νύχια, άμα τύχαινε να είναι κι αυτοί Προεστοί,
πού στο λεζικό του; σημαίνει έχτρος του Παληκαρι-
σμού και τής Λευτεριάς.

Λέει κάπου εδώ ó ιστορικός μας, όχι όμως με
καμάρι, πως σαν έλειπαν Τούρκοι και Καλογέροι, δε-
καίχανε οι Κλέφτες ρωμαϊκά χωριά και ρωμαϊκές
χώρες. Δικαίωμά τους και χαλάλι τους. Είτανε οι
φυσικοί Ήγεμόνες του τόπου, οι άληθινοί του οι
κληρονόμοι. Χρέος τους λοιπόν και των μερμύγκων που
μνήσκανε και δουλεύανε στα χωριά και στις χώρες,
να τούς θρέφουνε τούς ήρώους που έμελλε μιá μέρα
να λευτερώσουνε τά τέκνα τους.

(Στάλλο φύλλο τελώνει)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

1) Δίκαιο είναι να σημειωθή ως τόσο πως άργότερα
βρίσκουμε μεγάλα και δοξασιμένα παραδείγματα Κληρικών
που συνεπαρθήκανε από τήν καινούρια τήν εθνική φόρα,
τους βλέπουμε δηλαδή πότε να δυναμώνουνται από τάγρι
του Κλέφτικου του Βουνού (Διάκος, Παπαφλέσσας), πότε να
δέχονται τά βάρη και τά μαρτύρια τής επαναστατικής άρ-
τηρίας (Γρηγόριος, Γερμανός).

τανή, όμορφη, μα μπορούσανε να λείψουν κείνα τά
φοδερά «Οί δέ Λακεδαιμόνιοι», «Έρχεται δέ» «Οί
βυζάντινες δέ» που δέν είναι Ρωμαϊκά κι άσκημί-
ζουν κάπως τó βιβλίο. Αν άντι να γράψει «Έρχε-
ται δέ να πούμε τώρα» έγραφε «Έρχεται τώρα ή
σειρά να πούμε» και ή μοναχά «Τώρα έρχεται να
πούμε», ούτε από τó κείμενο θάφρευγε, ούτε τή γλώ-
σα του θάσκήμιζε.

Η ΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΑΡΡΩΣΤΟΥ υπό Βέρθας Σ.
Λέικα. Χρήσιμο βιβλίο, πολύ χρήσιμο και μεθοδικά
γραμένο, κριμα μοναχά που δέν είναι γραμένο πού
άπλά, γιατί τότε θά γενόταν ακόμα χρησιμώτερο
και θά μπορούσανε ναν τó διαβάσουν περισσότεροι
και να ώφεληθούν. Η κ. Λέικα γράφει πολύ όμορφα
τή δημοτική, άφου κι ó «Νουμάς» πρόπερι δημο-
σίεψε μιá όμορφη μετάφρασή της από τά Γερμανικά.

ΒΑΡΛΕΝΤΗ 'Η Κληρονομιά'. Είναι μεγάλο
πατριωτικό δήγημα που πρωτοτυπώθηκε στονα Πύρ-
ρο» και διαδόστηκε πολύ. Ο άκούραστος Βαρλέντης
κάθε δυό τρεις μήνες μας χρίζει κι από ένα και
νούριο βιβλίο και δέν μπορούμε ναμκαστε δυσαρεστη-
μένοι: για τó τέτιο άρχοντικό χοβαρτζαλικί του.
ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Β. Λακ. Άρκετά καλά και θά δημοσιευτούν. Μα
πρέπει να μας πείς και τόνεμά σου τó άληθινό. Θά σέ συ-
βουλεύαμε ακόμα, έτσι φιλικά, ναλλάίσεις και τó ψευτό-
νομα. «Όστόσο δλ' αυτά έρχονται δεύτερα» τó κυριώτερο
είναι πώς τά τραγούδια σου μξ άρέσουνε και θά τυπωθούν.
— Στόν «Χριστικό του Νουμά». Ανήχη να σου γράψουμε.
Δώσε μας ένα κατατόπι, όποιο και να είναι, να σου στείλου-
με γράμμα. Καταλαβαίνεις και λόγου σάς πώς μερικά πρά-
ματα δέ μερούνε να είπωθούν έτσι φανερά σέ τούτη δώ
τή στήλη.—κ. Ανάτοδο. Ο κ. Ξενόπουλος, λέει, έγραψε
στις «Αθήναι» πώς ó Καλομοίρης είναι καλός μουσικός
μα θαν τονέ χαλάσει ή μαλλιφοσύνη του. Αι, κι αν τό-
γραψε, τί θας να κάνουμε; Ναν τονέ σκοτίσωμε και να
πάμε φυλακή;

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τó γραφείο (δρόμος Ζήνωνας 2) πουλιούνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τó
ένα και 1,25 φρ. χρ. για τó εξωτερικό, τάκλουθα βιβλία
του ΨΥΧΑΡΗ «Τένειρο του Γιαννίρη» — του ΠΑΛΛΗ
«Ήλιος και Φεγγάρι» — του ΦΩΤΙΑΔΗ «Τό γλωσσικό ζή-
τημα και ή 'Εκπαιδευτική μας αναγέννηση» — του ΕΦΤΑ-
ΛΙΩΤΗ «Ιστορία τής Ρωμισούνης», «Μαζώχτρα και Βρου-
κόλακας» και «Νησιώτικες Ιστορίες» — του Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ

«Οί σκιές μου» — του ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τò Άνεχτίμητο»
(δράμα) — του ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία και Πατρίδα»
— του ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τά Παλιά και τά Καινούρια» — του
Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ή ματιά» — του Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ
«Ζωντανό και πύθαμένο και «Ο Άσωτος» (δράματα) —
του ΔΟΓΓΟΥ «Δάφνης και Χλόη» (μεταφρ. Βουτιερδής) —
του ΕΥΡΗΣΙΑΝ «Ή Μήδεια» (μεταφρ. Περγιαλίτη) — του
ΣΟΦΟΚΛΗ «ό Λίας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σίδερη).

Η ΙΛΙΑΔΑ μεταφρασμένη από τόν Άλέξ. Πάλλη δρ.
2 και φρ. χρ. 2 1/2 για τó εξωτερικό.

Ο ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τής κ. Άλεξάν-
τρας Παπαδόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 και φρ. χρ. 2
για τó εξωτερικό.

Του ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ίαμβοι και Άνάπαιστοι» —
«Τρισύγενη» — «Γράμματα» — «Ασάλευτη Ζωή», 6 δρ. άν-
τις 12 που πουλιούνται στα βιβλιοπωλεία. Για τις έπαρχίες
6,50 και για τó εξωτερικό 7 φρ. χρ. δίχως άλλο έξοδο
για τά ταχυδρομικά — «Ο άδοκίμος του Γύφτου»,
3 δραχμές. «Ο θάνατος του Παληκαριού» δρ. 1.

Του ΙΔΑ «Μαρτύρων και ήρώων αίμα» δρ. 2.

Του Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ Πλουτολογία (Δρ. 1) — Κριτική
ζου άδολου λογισμού του Κάπν (δρ. 1) — Τό δασμολογικό
ζήτημα στην Άγγλία (λεφτά 50)

Του ΔΕΑΝΤΡΟΥ Κ. ΠΑΛΑΜΑ τά «Πρώτα τραγού-
δια» δρ. 1.

Του ΕΡΜΟΝΑ «τής Ζωής» δρ. 1.

Του ΒΑ. ΓΙΑΝΝΙΔΗ «Γλώσσα και Ζωή» δρ. 2.

Τής κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ «Από τόν κόσμο
του άλονιού» δρ. 1.

Του ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ «Τό Μπαμπάκι» δρ. 1.
Του ΨΥΧΑΡΗ όλα τά έργα από δρ. 4 ó τόμος.
Του Γ. ΣΚΛΗΡΟΥ «Τό κοινωνικό μας ζήτημα» δ. 0.50.
ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ του Βλάμη λεπ. 0,50.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εντόκοι καταθέσεις
Η Εθνική Τράπεζα δέχεται εντόκους καταθέ-
σεις εις τραπεζιτικά γραμμάτια και εις χρυσόν,
ήτοι εις φρήκα και λίρες στερλίνας αποδοτέας εις
ώρισμένην προθεσίαν ή διαρκεία.
Αι εις χρυσόν καταθέσεις και οι τόκοι αυτών
πληρώνονται εις τó αυτό νόμισμα, εις ό έγένετο ή
κατάθεση εις χρυσόν ή δι' έπιταγής όψεως (cheque)
έπί του έξωτερικού κατ' έπιλογήν του όμολογιούχου.
Τό κεφάλαιον και οι τόκοι των όμολογιών πλη-
ρώνονται έν τώ Κεντρικώ Καταστήματι και τή αί-
τήται του καταθέτου έν τώ Υποκαταστήματι τής
Τραπέζης.

Τόκοι των καταθέσεων.

1 1/2	τοίς 0/0 κατ' έτος	διά καταθέσεις 6 μην.			
2	»	»	»	»	1 έτ.
2 1/2	»	»	»	»	2 έτ.
3	»	»	»	»	4 έτ.
4	»	»	»	»	5 έτ.

Αι όμολογίαι των εντόκων καταθέσεων έκδίδον-
ται κατ' έκλογήν του καταθέτου όνομαστικά ή άνό-
νυμοι.

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100.000!
ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Κληρώσεις: 26 Οκτωβρίου και 31 Δεκεμβρίου
ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ ΕΚΑΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΙΣΧΥΟΝ ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΚΛΗΡΩΣΙΝ
Κέρδη έκάστης κληρώσεως

1 ΜΕΓΑ ΚΕΡΑΟΣ	έκ δραχ. 100,000
1 Κέρδος	» » 25,000
1 «έρδος	» » 10,000
3 Κέρδη	» » 5,000
5 Κέρδη	» » 1,000
411 Κέρδη	» » 100
578 Κέρδη	» » 50

1000 έν όλω κέρδη άξιας δραχμών..... 225,000
Γραμμάτια πουλούνται. Είς τά δημόσια ταμεία και λοιπας δημοσίας αρχάς, εις τας Τραπέζας, εις τούς ετα-
μάρχας και στασιάρχας των σιδηροδρόμων, τούς διαχειριστάς των μονοπωλίων και τά πρακτορεία των έφημερίδων προς
δραχ. μίαν έκαστον γραμμάτιον, ισχύον διά μίαν έκ των τριών τελευταίων κληρώσεων.
Διά πάσαν πληροφορίαν ή ζήτησιν γραμματίων άπευθυντέον εις τó Γραφείον του 'Εθνικού Στόλου και των
Αρχαιοτήτων, ύπουργείον Οικονομικών εις 'Αθήνας.
Ο Διευθύνων τμηματόρχης
Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑΣ